

Editorial

Vážení čtenáři,

druhý ročník časopisu *Památky* opět otevírá sešit věnovaný jižním Čechám. Jihočeský kraj si vedle pestré skladby památek uchoval i nesmírně atraktivní kulturní krajinu, po generace obhospodařovanou a cíleně upravovanou do současného malebného obrazu. Pět doposud vyhlášených krajinných památkových zón zde sice reprezentuje výběr toho nejceněnějšího, zdaleka ne však všeho, co by si ochranu zasloužilo. Ve spisovně Národního památkového ústavu jsou již léta uchovávány podklady pro vyhlášení několika dalších, jejichž zřízení se bohužel doposud nepodařilo prosadit. Tato cenná území jsou nadále vystavována trvalému tlaku vedoucímu k zanikání významných kompozičních prvků přírodního i stavebního charakteru.

V současné době se pro historicky formovanou krajinu vynořuje nebezpečí v podobě plánu vybudovat několik set nových větrných elektráren. Výstavba je prosazována ve veřejném zájmu, jako součást nízkoemisní energetické strategie České republiky. Je však nepochybné, že tyto rozměrné stavby, jejichž výška oproti dosavadním u nás budovaným elektrárnám poporoste o 50 m, s přehledem převzou roli nových dominant. V případech, kdy dojde k výstavbě v blízkosti hranic památkově chráněných území či ochranných pásem, se výrazně projeví nedostatečnost jejich dosavadní právní záštity. Při vymezování jejich rozsahu samozřejmě nikdo nepočítal se stavbami svou výškou přesahujícími 250 m. Ve schvalovacím procesu bude sice posuzován dopad na krajinný ráz, památková péče se ale pravděpodobně ke slovu nedostane. Možným řešením by teoreticky mohlo být revidování hranic chráněných území. Prosadit zavedení nové či rozšíření stávající plošné památkové ochrany je však složitý proces, k jehož úspěšnému dokončení je především nezbytná široká veřejná podpora. Úlohou památkové péče je proto vést s veřejností intenzivní debatu a přesvědčovat ji, že omezení vyplývající z ochrany bude vyvažovat udržení celé řady kvalit, jež spolu-vytvářejí životní prostor obyvatel. Bývá to však boj s větrnými mlýny – obry, na které nikdo nevěří, dokud se nevynoří na obzoru. Jak velké nebezpečí bude muset asi hrozit, aby se například podařilo prosadit dlouho odmítaný návrh krajinné památkové zóny Třeboňsko, motivovaný zařazením této zcela ojedinělé rybníční krajiny na prestižní Seznam světového dědictví? Součástí nového čísla *Památek* je i článek, který se věnuje historii tzv. Chlumecké rybníční soustavy rozkládající se v jižní části Třeboňské pánve, která v tuto chvíli zcela postrádá jakoukoliv památkovou ochranu. Hned následující text se věnuje reliktním tereziánského dělostřeleckého cvičiště u Týna nad Vltavou, opět nechráněné památce se značným historickým významem. „Kdo zná, neničí.“ Tak zní staré heslo a naší snahou je, aby naši čtenáři znali a vnímali křehkost hmotných pozůstatků historie, které jsou vystavovány turbulencím dnešní dynamické doby. Je to jediná cesta, jak uchránit naše společné kulturní dědictví.

Ing. Daniel Šnejd, DiS.

ředitel Národního památkového ústavu,
územního odborného pracoviště v Českých Budějovicích